

5
2021 (303)

Щомісячний науково-практичний
юридичний журнал
видається з 1 січня 1996 р.

ПІДПРИЄМНИЦТВО, ГОСПОДАРСТВО і ПРАВО

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМ. АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА НАПРН УКРАЇНИ

Головний редактор

Калаур
Іван
Романович

Редакційна
колегія:

Бакалініська О.О.
Бобрик В.І.
Вавженчук С.Я.
Васильєва В.А.
Коструба А.В.
Крупчан О.Д.
Махінчук В.М.
Пацурія Н.Б.
Стефанчук М.О.
Федорченко Н.В.
Роберт Табашевський
(Польща)

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

- Марія Баб'юк, Олена Руденко**
Правила інстанційної юрисдикції та наслідки їх порушення
в цивільному судочинстві..... 5
- Анастасія Задорожна**
Спори про підсудність між судами..... 11
- Сергій Лахтадир**
Правові гарантії захисту прав і свобод військовослужбовців..... 17
- Володимир Шемонаєв**
Національні та міжнародні стандарти надзвичайних дій у разі захисту
морського середовища як складова частина стандартів
безпеки мореплавства..... 22

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

- Дмитро Макіял**
Запровадження солідарної відповідальності в конкурентному праві України
як шлях до підвищення ефективного правового регулювання
у сфері захисту економічної конкуренції..... 28
- Валерій Полухович**
Нові законодавчі ініціативи з удосконалення законодавства
про захист економічної конкуренції..... 34
- Ігор Товкун, Дмитро Зал**
Укладення договору поставки у спрощеній формі:
на матеріалах судової практики..... 40
- Сергій Шкляр**
Міжнародно-правове регулювання контролю над дотриманням
законодавства про захист економічної конкуренції..... 45

ТРУДОВЕ ПРАВО

- Ніна Гетьманцева, Ганна Митрицька**
Забезпечення рівності прав
та можливостей у разі реалізації людиною своєї здатності до праці..... 49
- Микола Клемпарський, Олена Назимко**
Способи застосування міжнародних трудових стандартів
і національного трудового законодавства..... 57



ГЕЛЬВЕТІКА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

<i>Ірина Козуб, Ксенія Малофій</i> Трудовий договір про надомну роботу.....	63
--	----

<i>Галія Чанишева</i> Колективні трудові права за Європейською соціальною хартією (переглянутою) і законодавство України.....	69
---	----

АГРАРНЕ ПРАВО

<i>Ірина Лучко</i> Поняття державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду.....	74
---	----

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

<i>Юрій Корнєєв, Володимир Мельник</i> Фундаментальні засади функціонування екологічного права в контексті наукових досліджень вітчизняних учених.....	78
--	----

<i>Вікторія Латишева, Олександр Плескун, Ірина Таран</i> Характеристика еколого-правових засобів подолання наслідків зміни клімату.....	83
--	----

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

<i>Лідія Вдовічена, Оксана Меленко</i> Правова природа нотаріальної юрисдикції.....	88
--	----

<i>Ярослав Кушнір</i> Правоохоронна функція Держприкордонслужби України під час протидії порушенню порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї.....	93
---	----

<i>Кристина Селіванова</i> Типові помилки державних реєстраторів під час державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.....	101
--	-----

<i>Андрій Танько</i> Форми та методи підготовки працівників Національної поліції України до реалізації державної правоохоронної політики.....	107
---	-----

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

<i>Юліанна Вітик</i> Дотримання прав і свобод людини: принцип діяльності Національної поліції України.....	116
--	-----

<i>Катерина Закоморна, Дар'я Юхименко</i> Досвід функціонування інституту глави держави в системі стримувань та противаг у пострадянських країнах: перспективи для України.....	122
---	-----

<i>Віталій Ковтун, Юлія Зезуль</i> Адміністративно-територіальний устрій як елемент конституційного дизайну.....	127
---	-----

<i>Андрій Правдюк</i> Теоретичні аспекти реалізації конституційного права власності на землю на сучасному етапі земельної реформи.....	132
--	-----

<i>Андрій Рибачук</i> Застосування норм Конституції України як норм прямої дії у процесуальній процедурі розгляду судової справи.....	137
---	-----

<i>Тетяна Швидка, Артем Ніколенко</i> Законодавче закріплення права на доступ до Інтернету.....	145
--	-----

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

- Ігор Бабін, Віталій Вдовічен**
Правова природа податкових повноважень органів місцевого самоврядування.....151
- Надія Пришва**
Дискусійні питання щодо правового регулювання неподаткових обов'язкових платежів до позабюджетних фондів коштів.....156

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

- Роман Шелудяков, Наталія Шелудякова**
Матеріали американських газет як об'єкт захисту прав інтелектуальної власності США в першій половині XIX століття.....162

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

- Марина Булкат, Володимир Петренко**
Загальні засади нормативного регулювання у сфері медичної деонтології..... 169
- Оксана Вінник**
Загрози суспільному благополуччю: завдання права..... 176
- Віталій Середюк**
Реалізація «українського питання» у правовій доктрині Австро-Угорщини напередодні Першої світової війни.....183
- Тетяна Фулей**
Legitimate expectations: труднощі перекладу..... 190

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО

- Руслан Басенко, Геннадій Аванесян, Володимир Коваленко**
Інституціонування пробації в контексті гуманістичного та євроінтеграційного потенціалу правової системи України..... 203
- Олександр Юріков**
Особливості кваліфікації умисного пошкодження або руйнування телекомунікаційної мережі..... 209

КРИМІНОЛОГІЯ

- Ольга Перунова**
Основні принципи загальнопрофілактичних заходів у сфері гендерно зумовленого насильства..... 215

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

- Олександра Бабаєва, Олександра Іорданова, Кристина Лагутіна**
Право на невтручання у приватне та сімейне життя: практика Європейського суду з прав людини..... 220
- Інга Мерімеріна**
Реалізація повноважень прокурора під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження щодо неповнолітніх осіб..... 228
- Станіслав Мозоль, Геннадій Поліщук, Анастасія Тернавська**
Організаційно-правові заходи запобігання суїциду серед засуджених у виправних колоніях України.....235

На першій сторінці
обкладинки –
пам'ятник
Магдебурзькому
праву в м. Києві

- Світлана Патюк, Ірина Щербак**
Проблемні питання початку досудового розслідування в Україні.....241
- Владислав Таран, Сергій Сьобко**
Судова будівельно-технічна експертиза: процесуальні аспекти
призначення та проведення..... 247

КРИМІНАЛІСТИКА

- Василь Аксьонов, Валерій Кожевников**
Електронне навчання в криміналістиці: суть, підходи
та модель реалізації.....253
- Леонід Курята, Анна Миrowsька**
Обстановка шахрайства, вчиненого під приводом проповідування
віровчень і виконання релігійних обрядів, та її значення
для розслідування.....258
- Владислав Негребецький**
Слідчий експеримент із метою перевірки показань підозрюваного
як особливий спосіб отримання доказів.....263
- Артем Плосконос, Андрій Саковський**
Використання спеціальних знань під час допиту учасників
організованих злочинних груп та злочинних організацій..... 268

Співзасновники:

Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України, ТОВ «Гарантія», Адвокатське об'єднання «Gestors»
ISSN 2663-5313 (print)
ISSN 2663-5321 (online)

На підставі Наказу Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (Додаток 1)
журнал внесений до переліку фахових видань категорії "Б" у галузі юридичних наук
(081 "Право", 293 "Міжнародне право")

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International (Республіка Польща)

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату
за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 15779-4251ПР від 02.11.2009 р.

Журнал рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet вченою радою
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України
(Протокол № 5 від 26.05.2021 року)
Офіційний сайт: pgr-journal.kiev.ua

Підписано до друку 27.05.2021. Формат 70x108 1/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 22,26. Обл.-вид. арк. 30,20.
Тираж – 255. Замовлення № 0621/213
Видавець: Видавничий дім «Гельветика»,
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Свідчення суб'єкта видавничої справи ДК № 6424 від 04.10.2018 р.

© Товариство з обмеженою відповідальністю «Гарантія», 2021.
Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 15779-4251 ПР від 02.11.2009 р.
Поштова адреса редакції: 01032, м. Київ, вул. Назарівська, 7-Б, оф. 4.
Тел./факс (044) 513-33-16.

УДК 349.412

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.5.23>**Андрій Правдюк,**

канд. юрид. наук,

доцент кафедри права

факультету менеджменту та права

Вінницького національного аграрного університету

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ

У статті розкрито проблеми реалізації конституційного права власності на землю. Здійснено аналіз наукових підходів у національній правовій доктрині до тлумачення змісту конституційного права власності на землю. Досліджено реалізацію конституційних принципів у законодавчому регулюванні права власності на землю. Зазначено, що інститут права власності на землю є особливим інститутом конституційного права. У національному законодавстві склалася доволі розгалужена система правових норм, що регулюють відносини власності на землю. Вони отримали своє відображення у конституційних нормах, нормах цивільного і земельного законодавства та багатьох інших нормах чинного законодавства. Такі норми утворюють інститут права власності на землю в його об'єктивному правовому змісті.

На підставі аналізу конституційних норм зроблено висновок, що право власності на землю закріплене у двох формах: на землю та її природні ресурси як природні об'єкти права власності українського народу, основного національного багатства, яке перебуває під особливою охороною держави й є головним природним ресурсом Українського народу (громадян); на земельні ділянки як об'єкти цивільних прав, які перебувають у власності громадян, юридичних осіб чи держави і є предметом цивільних правочинів. Реалізуючи повноваження, надані законом, державні органи та органи місцевого самоврядування вступають з юридичними та фізичними особами у цивільні та господарські правовідносини. У таких правовідносинах держава або територіальні громади є рівними учасниками земельних відносин з іншими юридичними та фізичними особами.

Акцентовано увагу на тому, що основні принципи земельних відносин задекларовані у Конституції України, відповідно до яких право на землю є абсолютним правом та гарантується державою Українському народу, а отже, кожному громадянину. Проте не всі конституційні принципи реалізовані належним чином. Органи державної влади, на які покладено обов'язки встановлення правового режиму всіх земель, повинні взяти на себе відповідальність повноцінної інституалізації конституційних норм.

Ключові слова: Конституція України, земля, конституційні норми, право власності, народ.

Постановка проблеми. Право власності на землю є однією з найбільш актуальних проблем у науці конституційного права, адже закріплене у Конституції України право власності на землю донині не знайшло свого належного відображення у земельному, цивільному, господарському законодавстві. Успішне завершення земельної реформи, впровадження ринку земель, дієва боротьба з тіньовим ринком земель та корупцією у сфері земельних відносин, належне законодавче забезпечення права власності на землю для українських громадян неможливі без дотримання відповідних конституційних норм. Національна правова доктрина потребує ґрунтовного вивчення теоретичних проблем та конституційних засад здійснення права власності на землю задля рефор-

мування ринкових земельних відносин, які б забезпечили ефективний соціально-економічний розвиток нашої держави та верховенство права у земельних відносинах.

Проблемні питання реалізації конституційного права власності на землю висвітлено у багатьох наукових працях українських учених, зокрема В.І. Андрейцева, Г.І. Балюка, О.Г. Бондара, О.А. Вівчаренка, А.П. Гетьмана, М.С. Долинської, Т.О. Коваленко, І.О. Коваліва, Т.Г. Ковальчук, І.О. Костяшкіна, П.Ф. Кулинич, В.І. Лебідь, І.В. Озимок, А.М. Мірошніченка, В.Л. Мунтяна, В.В. Носіка, О.М. Пащенко, Я.М. Шевченка, М.В. Шульги, В.І. Федоровича та багатьох інших. Однак актуальність цих питань на сучасному етапі земельної реформи значно зросла.

Метою статті є розкриття теоретичних аспектів реалізації конституційного права власності на землю на сучасному етапі земельної реформи в Україні.

Виклад основного матеріалу. Статтею 13 Конституції України визначається конституційно-правовий режим землі, надр, водних ресурсів, атмосферного повітря, рослинного та тваринного світу, природно-заповідного фонду та інших природних ресурсів у межах території України, а також природних ресурсів її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, закріплюється соціальна функція власності щодо їх використання, встановлюються гарантії захисту державою усіх суб'єктів права власності і господарської діяльності, які є рівними перед законом.

Положення ст. 14 Конституції України конкретизують основні принципи використання земельних ресурсів, декларуючи, що земля є основним національним багатством, яке перебуває під особливою охороною держави. Право власності гарантується державою, є абсолютним правом та перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону [4]. Порядок набуття, реалізації та припинення права власності на землю визначено Земельним кодексом України [2].

Інститут права власності на землю є особливим інститутом конституційного права. Так, В.В. Носік зазначає, що право власності на землю є особливою самостійною формою реалізації норм Конституції України щодо володіння, користування і розпорядження землею як об'єктом права власності Українського народу, реалізується у земельних правовідносинах, що мають комплексний характер, складну внутрішню будову та зміст. Виникнення, зміна та припинення земельних відносин зумовлені діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування щодо додержання і застосування норм Конституції України та інших законів, що є складовою частиною самостійного правового інституту здійснення права власності на землю Українського народу [8, с. 7].

У національному законодавстві склалася доволі розгалужена система правових норм, що регулюють відносини власності на землю. У цих нормах об'єктивно закріплено належність землі на праві власності, умови і порядок надання земельних ділянок у власність, способи охорони і захисту права власності на землю тощо. Вони отримали своє відображення у конституційних нормах, нормах цивільного і земельного

законодавства та багатьох інших нормах чинного законодавства. Такі норми утворюють інститут права власності на землю в його об'єктивному правовому змісті. Із цього випливає, що право земельної власності в об'єктивному розумінні являє собою систематизовану сукупність правових норм, які закріплюють, регламентують та охороняють відносини власності на землю в державі [9, с. 118].

Таким чином, слід розрізняти право власності на землю в об'єктивному і суб'єктивному значеннях. Сукупність правових норм, що регулюють відносини володіння, користування, розпорядження землею, є суб'єктивним правом власності на землю. Під об'єктивним правом власності на землю слід розуміти сукупність правомочностей власника з володіння, користування та розпорядження землею.

Такі дослідники, як І.І. Каракаш, В.Д. Сидор та Т.Є. Харитонova, вважають, що право власності на землю є системою правових норм, що закріплюють, регламентують і охороняють відносини власності на землю та регулюють відносини володіння, користування і розпорядження земельними ділянками їх власниками на свій розсуд для задоволення своїх матеріальних потреб і реалізації інших інтересів [1, с. 104].

І.В. Озимок, пропонує вважати «право власності на землю економічним правом особи, акцентуючи увагу на тому, що це все ж право власності, яке регулюється переважно нормами та принципами цивільного права, господарського права, земельного права. А природним правом варто визнати право на землю як можливість усіх людей пересуватися по землі, споруджувати житло на землі, працювати на землі...» [9, с. 120].

У Конституції України поняття «земля» вживається у декількох значеннях: як об'єкт права власності Українського народу; об'єкт права власності громадян, юридичних осіб і держави; об'єкт права власності територіальних громад (статті 13, 14, 142).

Так, земля як об'єкт права власності Українського народу – це розташований над надрами, територіально обмежений кордонами України, цілісний, нерухомий поверхневий ґрунтовий і зайнятий природними ресурсами шар, який є основою ландшафту і просторовим базисом для гармонійного розподілу місць розселення, діяльності людей, об'єктів природно-заповідного фонду з урахуванням економічних, соціальних, екологічних та інших інтересів суспільства, що належить Українському народу на праві власності і підлягає особливій охороні з боку держави як основне національне багатство [8, с. 15].

Аналіз конституційних положень дає підстави стверджувати, що право власності на землю декларується у двох формах:

– на землю та її природні ресурси як природні об'єкти права власності Українського народу, основного національного багатства, яке перебуває під особливою охороною держави й є головним природним ресурсом Українського народу (усіх громадян);

– на земельні ділянки (межі) як об'єкти цивільних прав, які перебувають у власності громадян, юридичних осіб чи держави й є предметом цивільних правочинів (купівля-продаж, оренда, застави та ін.).

Відповідно до Преамбули Основного Закону, Українським народом є громадяни всіх національностей нашої держави, а отже, кожному громадянину України гарантовано право власності на землю.

Право власності на землю як об'єкт права власності Українського народу гарантується частинами другою та четвертою ст. 13 (права кожного громадянина користуватися природними об'єктами (у тому числі землею), рівність усіх суб'єктів права власності перед законом); ст. 21 (усі люди є рівні і вільні у своїй гідності та правах; права і свободи людини є невідчужуваними і непорушними); ст. 22 (конституційні права і свободи людини і громадянина гарантуються і не можуть бути скасовані; під час прийняття нових законів або внесення змін до них не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод); ст. 24 (громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом); ст. 41 Конституції України (кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю; використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі).

У суспільних відносинах різних суб'єктів цивільних прав стосовно власності на природні об'єкти діє конституційна норма «Власність зобов'язує. Власність не повинна використовуватися на шкоду людині і суспільству» (ч. 3 ст. 13 Конституції). Власники земельних ділянок рівні між собою і перед законом та не можуть конкурувати з правом власності Українського народу на природні об'єкти. Це означає, що власники земельних ділянок (громадяни, юридичні особи) не лише можуть повноцінно набувати та реалізовувати (ч. 2 ст. 14 Конституції) свої цивільні права (купівлю, продаж, дарування, заставу тощо) щодо своєї власності, а й зобов'язані використовувати свою власність так, щоб не зашкодити людині і суспільству.

У ч. 4 ст. 13 Конституції задекларовано: «Держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальну спрямованість економіки». Такий ключовий обов'язок, як комплексний (юридичний, економічний, екологічний, соціальний та ін.) пріоритет діяльності держави, має стати центральною формулою й водночас інструментом у досягненні мети і завдань справжнього реформування земельних відносин і природокористування в Україні [3].

В.В. Носік висловлює думку про те, що земля як об'єкт права власності українського народу пов'язана з тим, що суверенітет України поширюється на всю її територію, а носієм суверенітету й єдиним джерелом влади є народ. Конституція України, закріплюючи верховенство народу на всій території, яку займає Україна й яка обмежується кордонами з іншими країнами, відображає ставлення (право) Українського народу до землі як до території держави, як до об'єкта природи, а не як до конкретних ділянок, розмежованих на земельній території держави, для спеціального використання. Конституція визначає просторові межі суверенітету Українського народу, закріплює право верховенства народу на земельну територію як вираження політичного панування над певною частиною земної кулі [7, с. 276].

Я.Н. Шевченко вважає, що «існування України як суверенної, унітарної, незалежної, демократичної, соціальної і правової держави можна розглядати як одну з основних гарантій, що надають Українському народові можливість вільно і самостійно володіти, користуватися і розпоряджатися землею в межах державної території, забезпечувати використання землі та інших природних ресурсів у національних інтересах України, використовувати всі передбачені в Конституції України та міжнародно-правових актах юридичні й інституційні способи та засоби захисту права власності на землю від будь-яких посягань і територіальних претензій із боку інших держав» [11, с. 275–276].

За Конституцією України (ч. 2 ст. 13) суб'єктом здійснення від імені Українського народу всіх його правомочностей власника землі та інших природних ресурсів виступає Верховна Рада України. Вона є представницьким органом державної влади з правом контролю над прийнятими рішеннями органами виконавчої влади з питань здійснення прав власника на природні об'єкти від імені Українського народу. Органи місцевого самоврядування в межах своєї території є самостійними суб'єктами здійснення прав власника на землю та інші природні ресурси від імені Українського народу, які

зобов'язані забезпечувати реалізацію цих правомочностей у межах, визначених Конституцією України.

Слушною вбачається позиція І.О. Костяшкіна, який вважає, що право державної власності на землю і право власності на землю Українського народу не є тотожними юридичними категоріями. Український народ є суб'єктом права власності на всі землі, що становлять територію країни, на яку поширюється суверенітет України, незалежно від форм власності на землі, що є на території України (у межах кордонів). Такий підхід зумовлює необхідність чіткого розмежування повноважень відповідних органів, які, реалізуючи управлінські функції у сфері земельних відносин, представляють Український народ, що потребує абсолютно рівного підходу під час визначення та забезпечення правового режиму земель незалежно від форми власності. Реалізація таких повноважень здійснюється на вищому рівні відносин власності на землю і покладається передусім на Верховну Раду України, яка представляє Український народ та встановлює правовий режим усіх категорій земель, а також на органи виконавчої влади чи місцевого самоврядування, які виконують певні управлінські функції. Реалізуючи право власності від імені Українського народу, органи державної влади та місцевого самоврядування здійснюють відповідні управлінські функції, вступаючи в публічно-правові земельні відносини [5, с. 209–210].

Свою точку зору із зазначеного питання висловив Вищий господарський суд України у своїй постанові: «Органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування у правовідносинах щодо розпорядження земельними ділянками державної та комунальної власності (наданні земельних ділянок громадянам та юридичним особам у власність або в користування, відчуженні земельних ділянок державної або комунальної власності, укладенні, зміні, розірванні договорів купівлі-продажу, ренти, оренди земельної ділянки та інших договорів щодо земельних ділянок, встановленні сервітуту, суперфіцію, емфітевзису, у тому числі прийнятті державними органами та органами місцевого самоврядування відповідних рішень) діють як органи, через які держава або територіальна громада реалізують повноваження власника земельних ділянок [10].

Реалізуючи повноваження, надані законом, державні органи та органи місцевого самоврядування вступають з юридичними та фізичними особами у цивільні та господарські правовідносини. У таких правовідносинах держава або територіальні громади є рівними учасниками земельних відносин з іншими юридичними та фізичними особами.

Висновки

Формування ринку земель є необхідним складником для успішного соціально-економічного розвитку України. Потреба у вдосконаленні законодавчої бази у сфері земельних відносин є надзвичайно актуальною на сучасному етапі земельної реформи. Основні принципи земельних відносин задекларовані у Конституції України, відповідно до яких право на землю є абсолютним правом та гарантується державою. Проте, незважаючи на доволі розгалужену систему правових норм, що регулюють сферу земельних відносин, не всі конституційні принципи реалізовані належним чином. Органи державної влади, на які покладено обов'язки встановлення правового режиму усіх земель, повинні взяти на себе відповідальність повноцінної інституалізації конституційних норм – ухвалити відповідні закони у сфері земельних відносин.

Список використаних джерел:

1. Земельне право України : навчальний посібник / І.І. Каракаш та ін. ; за ред. І.І. Каракаша і Т.Є. Харитоновой ; вид. 2-е, перероб. і доп. Одеса : Юридична література, 2017. 588 с.
2. Земельний кодекс України : Закон від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 05.04.2021).
3. Ковалів О. Конституційна правда лікує земельні рани. *Урядовий кур'єр*. 2021. 11 квітня. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/konstitucijna-pravda-likuye-zemelni-rani/> (дата звернення: 01.04.2021).
4. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 05.04.2021).
5. Костяшкін І.О. Окремі аспекти реалізації права власності на землю. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 204–214. URL: <http://univer.km.ua/visnyk/1657.pdf> (дата звернення: 10.04.2021).
6. Мироненко І.В. Зміст та межі здійснення права приватної власності на землю в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 ; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. Київ, 2008. 19 с.
7. Носік В.В. Право власності на землю Українського народу : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 544 с.
8. Носік В.В. Проблеми здійснення права власності на землю українського народу : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.06 ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2007. 34 с.
9. Озімок І.В. Конституційне право власності на землю в Україні та зарубіжних країнах: порівняльно-правове дослідження : дис. ... канд.

юрид. наук ; Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2020. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/17638/3/dysert_ozimok.pdf (дата звернення: 10.04.2021).

10. Про деякі питання практики розгляду справ у справах, що виникають із земельних відносин : Поста-

нова ПВщого господарського суду України від 17.05.11 № 06. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0006600-11#Text> (дата звернення: 14.04.2021).

11. Шевченко Я. Український народ як суб'єкт права власності на землю. *Вісник академії правових наук України*. № 3/46. С. 274–277.

Andrii Pravdyuk. Theoretical aspects of the constitutional right of land ownership implementation at the present stage of land reform

The article reveals the problems of the constitutional right of land ownership realization. An analysis of scientific approaches in the national legal doctrine on the interpretation of the content of the constitutional right of land ownership. The analysis of compliance with the constitutional principles of legislative regulation in the field of land ownership is carried out. It is noted that the institution of land ownership is a special institution of constitutional law. The national legislation has a fairly extensive system of legal norms governing land ownership. They are reflected in constitutional norms, norms of civil and land legislation and many other norms of current legislation. Such norms form the institution of land ownership in its objective legal sense.

Based on the analysis of constitutional norms, it is concluded that land ownership is enshrined in two forms: land and its natural resources as natural objects of ownership of the Ukrainian people, the main national wealth, which is under special protection of the state and is the main natural resource of Ukrainian people (citizens); to land plots as objects of civil rights, which are owned by citizens, legal entities or the state and are the subject of civil transactions. Exercising the powers provided by law, state bodies and local self-government bodies enter into civil and economic legal relations with legal entities and individuals. In such legal relations, the state or territorial communities are equal participants in land relations with other legal entities and individuals.

Emphasis is placed on the fact that the basic principles of land relations are declared in the Constitution of Ukraine, according to which the right to own land is an absolute right and is guaranteed by the state to the Ukrainian people, and therefore to every citizen. However, not all constitutional principles are properly implemented. Public authorities, which are responsible for establishing the legal regime of all lands, must take responsibility for the full institutionalization of constitutional norms.

Key words: Constitution of Ukraine, land, constitutional norms, property rights, the Ukrainian people.

